

כרשת תצווה כאן: האם הבאד צושה את התפקיד?

כתבה: גלית ביתן

ועשית בגדי-קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת...

ואלה הבגדים אשר יעשו:

חשן ואפוד ומעיל וכתנת תשבץ,

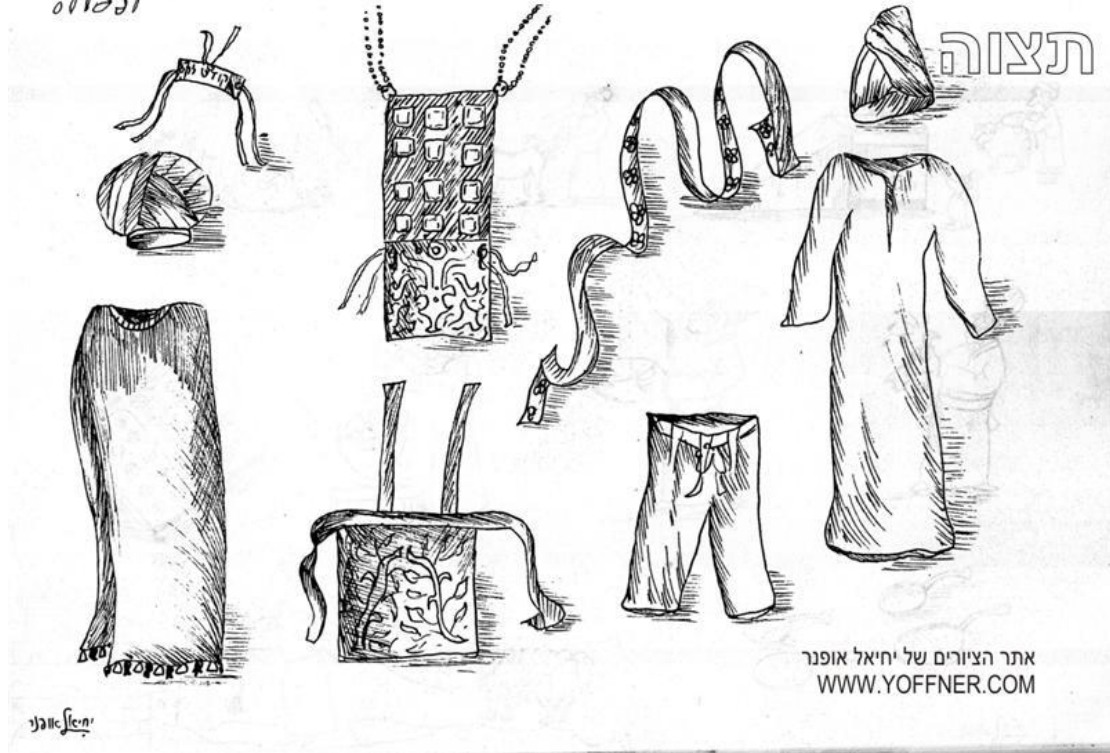
מצנפת ואבנט

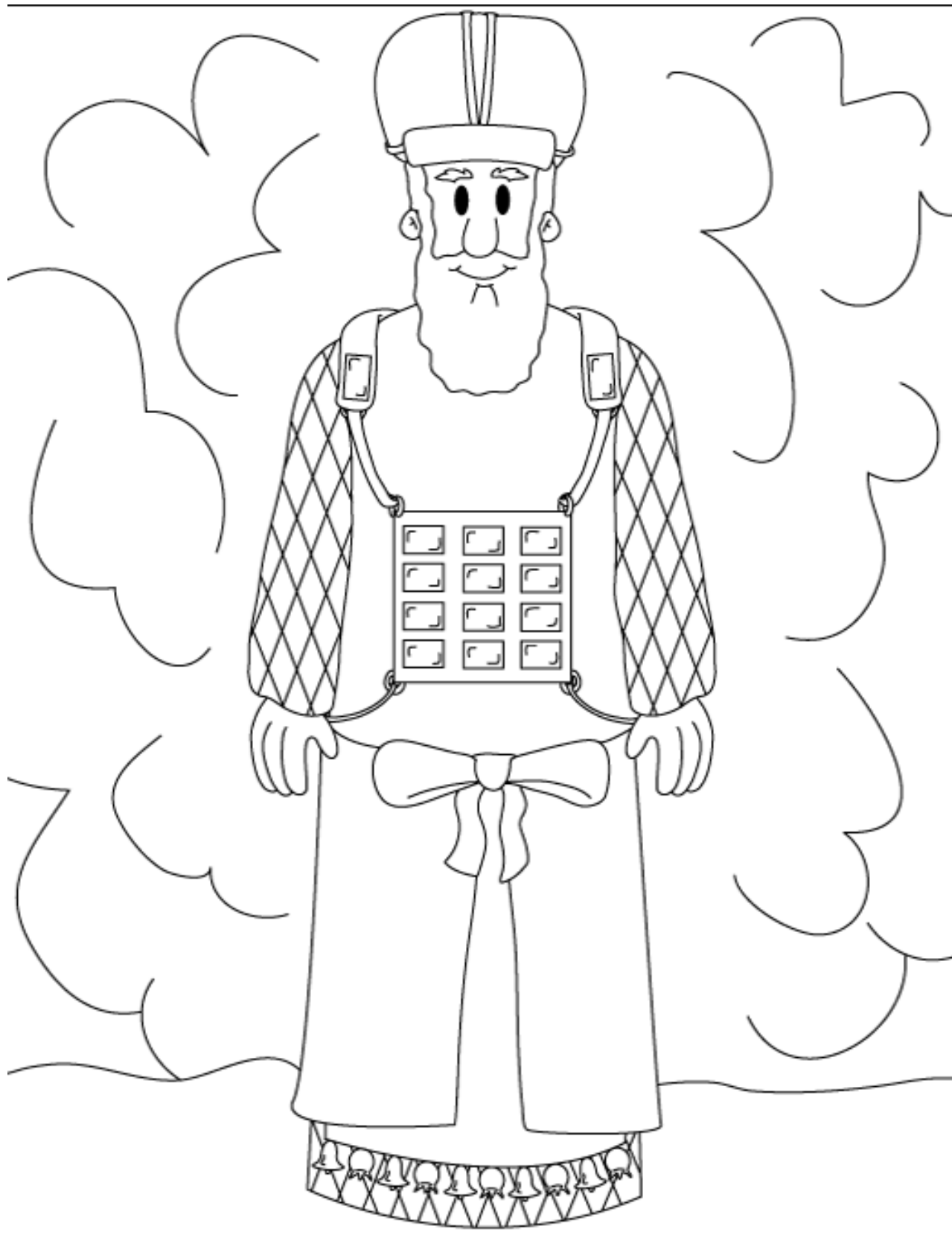
(שמות כח)

תצווה

תצווה

וְעָשִׂיתָ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתַפָּאֲרָת
וְאַלֶּה הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה: חֹשֶׁן וְאַפֹּדֶם וּמַעֲיֵל וּכְתָנֹת תִּשְׁבֵּץ מִצְנֻפֶת וְאַבְנֵט
(שמות, כח, ב-ג)

- ☛ חכמים אומרים כי הכוהנים יכלו לבצע את עבודתם במשכן רק כאשר לבשו את בגדיהם המיוחדים ואילו ללא בגדיהם לא יכלו לשמש ככוהנים: האם אתם מכירים עוד מקצועות כאלה שבהם צריך "בגדים מיוחדים" (מדים) כדי לעבוד בהם?
- ☛ למדו את המילה "מדים" ושוחחו על סוגי מדים במקצועות שונים. למה משמשים המדים? מדוע נזקקו הכהנים ל"מדים"?
- ☛ מדוע היו לכהן הגדול בגדים שונים משל כל שאר הכהנים?
- ☛ האם יש לנו בגדים שאנחנו לובשים בימים, אירועים ומקומות שונים?
- ☛ האם לגננות יש מדים? האם לילדים הבאים לגן? ומה קורה בכיתה א? (לילדים הקרובים לעלייה לכיתה א יש כאן הזדמנות לשוחח על התלבושת האחידה הנהוגה או לא בביה"ס).

וְנָשָׂא אֶהָרָן אֶת שְׂמֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט
עַל לְבוֹ בָּבֹאוּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ לְזָכְרָן לְפָנַי ה' תָּמִיד

(שמות, כח, כט)

על חנה לבש הכהן הצדוף את החושן. על החושן היו 12 אבנים יקרות, כל אחת שונה מחברתה בצבע וצורה. כל אבן ייצגה את אחד משבטי ישראל.

- ☛ מה לדעתכם, סימלה לבישת החושן ע"י הכהן הגדול? חשבו יחד על המשמעות של אבן שונה לכל שבט ונשיאת כל האבנים יחד "לזיכרון לפני ה' – מדוע האבנים אינן זהות? מי צריך לזכור? מה הוא צריך לזכור?

הצגה פיזיקלית:

יצרו דגם של החושן בכיתה. לגננת: במידה ויש זמן ניתן לייצר חושן כיתתי, משהו שאת תענדי ויזכיר לך כל ילד וילד בכיתה (שרשרת עשויה חרוזים שכל אחד בחר? אולי צמיד? חגורה עם חרוזים שונים? ...).

עוד על החושן ניתן לקרוא כאן:

<http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%97%D7%95%D7%A9%D7%9F>

פרשת תצווה כתיבה א: ריח fe משכן

בפרשה הקודמת למדנו על המשכן וכליו
למד היום על כלי מיוחד שעמד אף הוא באזור הקודש (האזור שבפתח אוהל המשכן ולפי
קודש הקודשים) והוא מזבח הקטורת:

- א. וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ מִקְטָר קְטֹרֶת עֲצֵי שִׁטִּים תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ...
ג. וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר אֶת גִּגּוֹ וְאֶת קִירָתוֹ סָבִיב וְאֶת קַרְנֹתָיו
וְעָשִׂיתָ לוֹ זָר זָהָב סָבִיב...
ו. וְנִתְתָּה אֹתוֹ לְפָנֵי הַפְּרֹכֶת...
ז. וְהַקְטִיר עָלָיו אֶהְרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר...
ח. וּבַהֲעֵלַת אֶהְרֹן אֶת הַנִּיחֹת בֵּין הָעֲרֻבִים יִקְטִירָנָה
קְטֹרֶת תָּמִיד לְפָנֵי ה' לְדֹרֹתֵיכֶם.
ט. לֹא תַעֲלֶוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה וְנִסְךְ לֹא תִסְכּוּ עָלָיו.

(שמות פרק ל)

קריאה יחסה

"מזבח מקטר קטורת", ננסה לנחש למה שימש כלי זה...

מהו מזבח? מה עושים עליו? 🍀

מה פירוש מקטר? לאיזו מילה המילה הזאת דומה? 🍀

למורה: השורש ק.ט.ר עוסק כנראה בהעלאת עשן, ניתן להשוות עם
המילים: קטר, מקטרת ואפילו עם שם הפועל לקטר...

leaven יח: מה הייתה מטרת העלאת העשן במשכן (ועוד בתוך המשכן)? מה מפיץ העשן?
האם ריחו נעים? (מה ההבדל בין ריח עשן של פלסטיק שנשרף לריח עשן של מנגל?), האם
יכול עשן להפיץ ריח נעים? כיצד?

הידעת? קטורת

הקטורת היא תערובת בשמים שהיו הכוהנים מקטירים פעמיים בכל יום, בבוקר ובין
הערביים (אחר הצהריים) על מזבח הקטורת. היא הייתה בעלת תרכובת עם מינונים מאד
מדויקים של בשמים שונים והצטיינה בריחה החזק. חז"ל אף מספרים ש"עיוזים שביריחו
היו מתעטשות מריח הקטורת" ושכלות בירושלים לא היו צריכות לצאת מבושמות בשל
ריחה החזק של הקטורת.

אמה צויה הקטורת? (מומלץ להביא לכיתה קטורת ולהבעירה לשם המחשה)

מסוגים שונים של פרחים, שורשים, קליפות עצים ושרף שיובשו ושימרו את ריחם. לדוגמא: בושם נפוץ מאד לקטורת בעולם העתיק היה הקינמון המוכר לנו עד היום או המור.

המור הוא בושם שנוצר ע"י פציעת קליפת עץ המור הגדל באפריקה ובהודו. פציעת הקליפה מביאה את העץ להגן על עצמו ע"י יצירת שרף, חומר נוזלי, דביק ודליק שאמור להרחיק חרקים ויתר מזיקים המנסים לפגוע בעץ. השרף הזה ריחני במיוחד ומשמש כמרכיב בקטורת. בשל הכמויות הקטנות שניתן לייצר ממנו ומשום שהוא הובל לארץ ישראל, למצריים ואף לרומא בשיירות גמלים ארוכות ובדרכי הים היה מחירו גבוה ביותר. לא רק היהודים השתמשו בקטורת, תרבויות רבות השתמשו בה כדי לשפר ריחות של מקומות מסויימים כדי לרפא וגם לצרכים דתיים ומקדשים וכנסיות רבים מדיפים עד היום ריחות כבדים של קטורת.

ללאווי

כיצד יכולה הייתה הקטורת לייצר אוירה מיוחדת במשכן?

איזה חוש משמש אותנו להרחת הקטורת?

ריח יכול לייצר זיכרון: העובדה שאנשים הריחו את הקטורת המיוחדת הזאת

במשכן השאירה אצלם זיכרון ייחודי של המשכן דרך חוש הריח.

האם אני מכיר מקום או בית שיש לו ריח מיוחד?

איזו הרגשה יכול ריח לייצר אצלנו?

כאן נעזור לתלמידים בשאלות מנחות:

איזה ריח אני מאד אוהב? איזה ריח לא אוהב בכלל?

האם ריח יכול להזכיר משהו? שוחחו על זיכרונות שריחות מעוררים

האם ישנם בתים או מקומות עם ריחות מסויימים?

הצהר פפאיות

יצרו שקיקים של ריח:

מתבלינים, מסבונים מגורדים, ומפרחים שתתיזו עליהם קצת בושם כתבו על השקיקים משהו שיציין את מה הם אמורים להזכיר לכם.

למורה: מזבח הקטורת בא להשרות במשכן אוירה אחרת, ריח ייחודי (אנשים מעטים מאד ידעו לייצר את התרכובת המדויקת של הקטורת והיא יוצרה, לפי חז"ל, אחת לשנה לכל השנה. עשן הקטורת סימל משהו שעולה השמימה, קשר בין שמיים לארץ, אויר אחר, חוויה אחרת (אולי גם נועד לחפות על ריח הקורבנות הכבד?). שוחחו על החוויה שריח יכול לייצר אצלנו ותוכלו לעשות זאת דרך השיר הבא:

ריח של שוקולד

הכבש השישה עשר / מיליט: יהונתן אפן / לחן: יוני רכטר

בסוף רמת גן יש מקום מיוחד
שם אפשר לעמוד ולהריח שוקולד
יש שם בית גבוה גבוה בלי חלונות עם שלוש ארובות
ושלושים מכונות יום ולילה עובדות
ושבעים פועלים עם סינר וכפפות
מכינים שוקולד בכל הצורות

שוקולד קטן ושוקולד גדול
שוקולד יקר ושוקולד בזול
שוקולד אגוזים ושוקולד סתם
לעשירים ולכולם והריח בחינם
וכל האזרחים עוצרים ומריחים...

עוצרים הילדים שרצים בשכונה
עוצר האוטובוס מעבר לפינה
החתולים מפסיקים לברוח מהכלבים
השוטרים עומדים ליד הגנבים
כולם מביטים אל הארובות
ולאט לאט, האף שלהם,
מתמלא בריח של שוקולד

שוקולד קטן ושוקולד גדול...

בסוף רמת גן יש מקום מיוחד
שם אפשר לעמוד ולהריח שוקולד.

תארו ריח של שוקולד 🌸

מדוע עוצרים כולם? 🌸

מה זה אומר שהשוטרים עוצרים ליד הגנבים? מה יש להם במשותף? 🌸

אלה סוכוס: שימו לב שייחודיותו של המקום (מפעל עלית הישן ברמת גן) היא בריח
שעטף אותו. האם חוויה דומה אפינה את המשכן? מה הרגישו אנשים שהתקרבו למשכן
והריחו את הריח?

חומר קריאה מומלץ: http://mushecht.haifa.ac.il/catalogues/Nabateans/zohar_he.pdf
http://web.macam98.ac.il/~mada/madaim_rach/lirot/sisto.html